

Jenaplanschool de Zevensprong

Pestprotocol

Inhoud

Jenaplanschool de Zevensprong	1
Pestprotocol	1
2019	Error! Bookmark not defined.
1. Inleiding	3
1.1 Wat is pesten?	4
1.2 Oorzaken van pesten	4
1.3 Digitaal pesten	4
1.4 Visie.....	4
1.5 Uitgangspunten pestprotocol.....	5
2. Preventieve maatregelen	7
2.1 Groepsdynamiek.....	7
2.2 Positieve sociale interacties	7
2.3 Pedagogisch tact.....	7
2.5 Monitoren van gedragsincidenten	7
2.6 Educatie sociale media	7
2.7 Non-contract.....	8
3. Curatieve maatregelen	8
3.1 De rol van de groepsleiders	8
3.2 Schorsing en verwijdering	8
3.3 Het beleid met betrekking tot de veiligheid.....	9
Bijlage 1	11
Signalen van pesten	11
Geraadpleegde literatuur:.....	12

1. Inleiding

Het pestprotocol van jenaplanschool de Zevensprong heeft de bedoeling om betrokkenen duidelijkheid en structuur te geven over hoe er gehandeld dient te worden om pesten te voorkomen en ook als er gepest wordt. Met dit pestprotocol geeft de school tevens aan dat zij onderkent dat pesten bestaat en dat dit niet getolereerd wordt.

Bij gedragsproblemen, zoals ook pesten, geldt: 'beter voorkomen dan genezen'. Op jenaplanschool de Zevensprong gaan we daarom vooral uit van een preventieve aanpak bij pesten. Op de Zevensprong wordt gewerkt vanuit pedagogisch tact: Pedagogisch tact is geen methode, maar een manier van handelen: het juiste doen op het juiste moment ook in de ogen van het kind.

- Als we over tact spreken is de hele persoon van de groepsleider erbij betrokken, zijn kennis, zijn ervaring, zijn biografie of zijn persoonlijke geschiedenis, zijn gevoel en zijn intuïtie, waarin hij gelooft, zijn overtuigingen.
- Pedagogische tact is een complex geheel van kwaliteiten en bekwaamheden van de persoon. Het is in principe leeftijd- en ervaringsafhankelijk. Van Manen parafaserend zou je pedagogische tact kunnen omschrijven als: *een onmiddellijk, gevoelsmatig weten het goede te doen in de omgang met de kinderen*. In onze casus hebben we soms ongemerkt al *een paar kenmerken van pedagogische tact* benoemd, zoals... .. de onvoorwaardelijke acceptatie van je leerlingen en de kunst om van hen uit te denken en te werken, ... de kunst om hun gevoelens, bedoelingen en behoeften meteen te 'pakken' en daar een goed antwoord op te vinden. Goed betekent hier: je antwoord past in deze situatie, lost hier bijvoorbeeld een probleem op, maar het is niet zomaar een antwoord. Het is een antwoord dat jij als opvoeder ook een goed antwoord vindt, omdat het past in wat jij met je kinderen wil bereiken; dat past in de waarden die jij als opvoeder belangrijk vindt, zoals veiligheid en emotionele zekerheid of zelfvertrouwen van een leerling; maar ook ambities bijvoorbeeld en goede prestaties.

Hiernaast maken we gebruik van de pedagogische driehoek waarbinnen we als groepsleider, kind en ouder samen verantwoordelijk zijn voor de sfeer en omgang in de school.

Het pestprotocol van jenaplanschool de Zevensprong is gebaseerd op recente literatuur en wetenschappelijk onderzoek over pesten. In de literatuuropgave zijn deze bronnen opgenomen.

1.1 Wat is pesten?

Pesten is een subtype van agressief gedrag, waarbij een of meerdere individuen bij herhaling een betrekkelijk machteloze persoon aanvallen, vernederen en/of buitensluiten. Tussen plagerij en pesten loopt een diffuse grens, die voor ieder persoonlijk verschillend is.

Er is sprake van pesten als:

- Het een agressieve daad is. Het slachtoffer wordt psychisch of lichamelijk leed berokkend.
- Het pestgedrag intentioneel is. De pester heeft de bedoeling om de ander pijn te doen of te vernederen.
- Het pestgedrag niet éénmalig is, maar plaatsvindt over een langere periode.
- Er een machtsverschil tussen dader en slachtoffer is. Dit betekent dat de dader sterker of slimmer is of dat er meerdere daders zijn.

1.2 Oorzaken van pesten

Pesten kan verschillende oorzaken hebben. Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. In feite zijn pesters vaak onzeker. Ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesten kan ook te maken hebben met een problematische thuissituatie of met een gevoel van incompetentie op school. Pesters krijgen vaak andere leerlingen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, want het slachtoffer vraagt er in hun ogen immers om om gepest te worden.

1.3 Digitaal pesten

Digitaal pesten, ook wel cyberpesten, is een variant van het 'gewone' pesten. Sinds de komst van draadloos internet (wifi) en 4G, dat supersnel mobiel internetten mogelijk maakt, is digitaal pesten veel makkelijker geworden. De digitale mogelijkheden verruimen de ethische grenzen voor pesters. Het slachtoffer is niet meer dan een naam, een account. Het internet depersonaliseert en maakt daardoor pesten makkelijker.

De volgende vormen van cyberpesten zijn onder andere bekend:

- Iemand buitensluiten: een ander wordt onder de neus gewreven dat hij niet tot een groep behoort op bijvoorbeeld WhatsApp, Instagram, Snapchat of Facebook
- Iemand belachelijk maken, beledigen, iemand uitschelden of roddelen over iemand via sociale media.
- Ongevraagd publiceren van een foto of filmpje op internet: in peestsituaties worden die beelden op een vervelende manier gebruikt.
- Nepaccount aanmaken: op een sociale website wordt een profiel aangemaakt en jongeren gebruiken hiervoor de gegevens en foto('s) van een ander persoon.
- 'Sexting': het versturen van seksueel getinte berichten, foto's en video's. Sommige foto's zijn grappig bedoeld, soms worden privéfoto's ook gebruikt om wraak te nemen.

1.4 Visie

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een groep waar gepest wordt, kunnen alle kinderen en groepsleiders slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich zowel open als in het verborgene afspeelt. We zetten daarom pedagogisch tact in om er greep op te krijgen/houden. Mede daarom beschrijven we dit in dit pestprotocol.

Groepsleiders en ondersteunend personeel hebben de taak (samen met de ouders en de kinderen zelf) om het pesten tegen te gaan. Kinderen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van kinderen (zie ook bijlage 5).

1.5 Uitgangspunten pestprotocol

Een pestprotocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
2. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten
3. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: groepsleiders, ondersteunend personeel, ouders en kinderen. Met het ondertekenen van de verklaring de Veilige school laten alle betrokken partijen zien, dat zij bereid zijn tot samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken.
4. Groepsleiders en ondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
5. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt.

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat de groepsleiders voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten. De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van kinderen binnen de school zo optimaal mogelijk is waardoor een klimaat ontstaat waarin pesten bespreekbaar gemaakt kan worden.

Alle medewerkers van de school vervullen een voorbeeldfunctie bij het signaleren en tegengaan van pestgedrag.

Het bieden van steun aan het kind dat gepest wordt

Het probleem wordt serieus genomen. Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is. Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen. Het aanbieden van hulp door de groep, de groepsleiders en eventueel schoolmaatschappelijk werk. (GO)

Het bieden van steun aan de pester

Het confronteren van de pester met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor het gepeste kind.

De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.

Wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag (dit is het vermogen je in te leven in de gevoelens of de gedachtegang van anderen).

Het aanbieden van hulp door de groep, de groepsleider of de schoolmaatschappelijk werker. (GO)

Het betrekken van de middengroep bij het pesten

De groepsleider bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle kinderen en die van de school hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de groep kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De groepsleider komt hier in de (nabije) toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken. De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners. De ouders van leerlingen die gepest worden, kunnen er moeite mee hebben, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Daar kan begeleiding of een (sociale vaardigheids-) training aan bijdragen. De school werkt hiervoor nauw samen met GO en kan ouders en kinderen hiermee verder begeleiden.

2. Preventieve maatregelen

Een school moet zich richten op het creëren van een vriendelijke, veilige en ondersteunende sfeer op school als de school wil bereiken dat er niet of nauwelijks gepest wordt. Dit is effectiever dan zich te richten op het 'probleem pesten'. Het is daarom belangrijk dat alle medewerkers van de Zevensprong zich richten op de preventie van pesten. De onderstaande preventieve maatregelen hanteren we hierbij.

2.1 Groepsdynamiek

Pesten ontstaat in de sociale context van de groep. De groepsleider speelt daarom in op de groepsdynamiek in de groep. Dat is aan het begin van het jaar heel belangrijk, omdat een groep zich op dat moment vormt. Door veel kennismakingsspellen te doen, leren kinderen elkaar begrijpen. Als kinderen elkaar begrijpen, is de kans op pesten kleiner. Maar ook later in het jaar is het van groot belang dat de groepsvorming de aandacht blijft krijgen. Na vakanties bijvoorbeeld, kan er een hoop veranderd zijn in de groep. Ook andere groepsleiders kunnen inspelen op de groepsvorming. Met name de vakdocent gymnastiek krijgt vaak veel inzicht in de groepsdynamiek en kunnen hier een positieve invloed op hebben.

2.2 Positieve sociale interacties

Het betrekken van de kinderen bij positieve sociale interacties in groepen is een krachtige manier om een antipestomgeving te scheppen. Echt samen aan een opdracht werken in een groep is een antipestactiviteit omdat het wederzijdse ondersteuning vereist en bevordert. De groepsleiders maken daarom gebruik van samenwerkingsvormen in de les. Samenwerken wordt binnen de Zevensprong zo veel mogelijk gestimuleerd, het is tenslotte een van de kernwaarden van de school.

2.3 Pedagogisch tact

Een goed pedagogisch klimaat in de klas vormt ook preventie van pesten. Pedagogisch tact is de basis voor ons pedagogisch klimaat in onze school. Dit gaat over de interactie tussen groepsleider en kinderen. Daarom vinden we het belangrijk dat groepsleiders een relatie opbouwen met kinderen, het is een voorwaarde om te kunnen leren. De groepsleider kent zijn/haar kinderen, is in hen geïnteresseerd en voelt zich betrokken bij hun welbevinden en succes. Ook heeft hij/zij een voorbeeldfunctie. Om een goed pedagogisch klimaat te realiseren, wordt op de Zevensprong het handelen vanuit pedagogisch tact ingezet.

2.4 Monitoren van gedragsincidenten

Gedragsincidenten rondom pesten worden gemonitord en bewaard in het leerlingvolgsysteem. De aanpak van de incidenten zijn gericht vanuit pedagogisch tact.

2.5 Educatie sociale media

In de huidige maatschappij speelt het internet een grote rol. Dit zorgt ervoor dat jongeren zich moeilijk kunnen losmaken van de digitale wereld. Internet is een deel van hun levensstijl. Er is voortdurend de verlokking om te reageren op digitale uitdagingen, waardoor zelfcontrole er vaak bij inschiet.

Juist omdat door het draadloos internet bereikbaarheid een levensbehoefte is geworden voor jongeren, is de gedachte dat digitaal pesten gestopt kan worden door de computer of mobiel uit te zetten, niet realistisch.

Het gaat veel meer om educatie van de gebruikers. De school ziet het mede als haar verantwoordelijkheid om de kinderen mediawijs te maken. Om digitaal pesten te voorkomen, wordt met de kinderen besproken hoe zij goed met sociale media kunnen omgaan. Vanuit Bureau Halt zijn er jaarlijks lessen over hoe om te gaan met digitaal pesten.

2.7 Non-contract

Preventie kan ook tot stand komen door aan het begin van het jaar met alle kinderen afspraken te maken omtrent pesten en deze afspraken op te nemen in de verklaring de Veilige school. Deze verklaring ondertekenen kinderen, groepsleiders en ouders, waardoor zij allen verantwoordelijk worden gemaakt voor hun handelen. Het is wel belangrijk dat men zich realiseert dat pesten in het algemeen in een groep gebeurt.

3. Curatieve maatregelen

Wanneer de preventieve maatregelen omtrent pesten te weinig effect hebben gehad en er toch sprake is van pesten, worden er curatieve maatregelen getroffen om het pesten te stoppen. Zowel de groepsleiders, ouders en kinderen zijn hierbij betrokken.

3.1 De rol van de groepsleiders

De groepsleiders hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren (waarbij het pesten in ieder geval wordt afgekeurd). De groep wordt betrokken bij de aanpak van pesten: er wordt gemeld over wie het gaat, dat er een 'pestgeval' is. De vraag wordt bij de kinderen geplaatst wie het kind kan helpen dat het moeilijk heeft en daarom pest, en ook wie het kind dat gepest wordt kan helpen. Door er met elkaar over in gesprek te gaan krijgen de kinderen een verantwoordelijkheid om samen naar oplossingen te zoeken. Ouders worden in tweede instantie erbij betrokken.

3.2 Schorsing en verwijdering

Als de preventieve aanpak geen/te weinig effect heeft op het gedrag van een kind kan er een schorsing en/of verwijderingsprocedure worden ingezet.

Schorsing

Schorsing en verwijdering kunnen als middel om drie redenen worden ingezet:

- Als strafmaatregel;
- Als maatregel om de veiligheid en orde in school te handhaven;
- Als middel om aan te geven dat de school niet langer garant kan staan voor een verantwoorde kwaliteit van de zorg/begeleiding voor het kind.

Van schorsing is sprake als het kind tijdelijk de toegang tot de school wordt ontzegd. Wettelijk (WPO, artikel 40c) kan het bestuur een kind met opgave van redenen voor een periode van ten hoogste 1 week (5 schooldagen) schorsen. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk aan de ouders/voogd bekend gemaakt. Voorafgaand hiervan vindt een gesprek plaats van het bestuur met de ouders/voogd, het kind, de betrokken groepsleider en de directeur.

De school stelt het kind in staat, bijvoorbeeld door het opgeven van huiswerk, het onderwijsproces zo veel mogelijk voort te zetten tijdens de schorsingsperiode. Ouders kunnen slechts bezwaar maken tegen een schorsing door het besluit voor te leggen aan de rechter.

Verwijdering

Verwijdering is een maatregel bij een zodanig ernstige situatie dat het bestuur van de Groeiling concludeert dat de relatie tussen school en kind (ouders) onherstelbaar verstoord is, het kind definitief de toegang tot de school wordt ontzegd en naar een andere school moet. Een kind verwijderen kan alleen wanneer het bestuur ervoor heeft gezorgd dat een andere school bereid is het kind toe te laten. De volgende procedure zal dan worden doorlopen:

- a. De directeur van de school informeert het bestuur
- b. Het bestuur hoort zowel de betrokken groepsleider, het kind als de ouder/voogd
- c. Het bestuur maakt het voornemen tot verwijdering schriftelijk en met opgave van redenen bekend aan ouders/voogd
- d. De school zoekt in overleg met de ouders/voogd een andere passende school
- e. Als een passende school voor het kind is gevonden meldt het bestuur het definitieve besluit tot verwijdering schriftelijk aan de ouders/voogd. Ouders/voogd kunnen tegen deze beslissing binnen 6 weken schriftelijk bezwaar maken bij het bestuur. Bovendien kunnen zij tegelijkertijd dit bezwaar ook aanhangig maken bij de Geschillencommissie Passend Onderwijs. Ook voor de Geschillencommissie geldt een termijn van 6 weken. (vakanties schuiven de 6-wekentermijn niet op).

Na de aangegeven datum van verwijdering hoeft de school het kind niet langer toe te laten op de school. Ook niet als er een bezwaarprocedure loopt. Het advies van de Geschillencommissie is niet bindend. Het bestuur deelt na uitspraak van de commissie zo spoedig mogelijk aan zowel de ouders/voogd als de Geschillencommissie mee wat gedaan wordt met het advies.

3.3 Het beleid met betrekking tot de veiligheid

Op onze school hebben wij maatregelen getroffen om de sociale en fysieke veiligheid van jullie kind te waarborgen. Eén van die maatregelen is het hebben van een aandachtsfunctionaris. Het kan ook zo zijn dat de school zorgen heeft over de veiligheid van een kind thuis. De school is verplicht om een Meldcode Huiselijk geweld te hanteren. Jullie vinden deze terug op onze website. (www.zevensprongboskoop.nl)

Contactpersoon

De contactpersoon van de Zevensprong is Diana vd Werf. Als kinderen een persoonlijk probleem hebben, kunnen ze bij Diana terecht. Wanneer je de vertrouwenspersoon van de GGD wilt raadplegen dan kun je contact opnemen met de Groeiling, stichting voor Katholiek en interconfessioneel basisonderwijs.

Bijlage 1

Signalen van pesten

Wat kunnen signalen zijn van pesten?

Als er regelmatig enkele of vele van de onderstaande zaken spelen bij een kind, zou dit een aanwijzing kunnen zijn dat de leerling gepest wordt.

- Niet meer naar school willen.
- Niets meer over school vertellen.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of niet meer bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Niet willen gaan slapen; vaker wakker worden of nachtmerries hebben; bedplassen
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een club willen/ durven gaan.
- Bepaalde kleren niet meer aan willen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures creëren om niet naar school te hoeven

Geraadpleegde literatuur:

Dekker, S., & Dullaert, M. (2013) Plan van aanpak tegen pesten. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Deklerck, J. (2011). De Preventiepiramide. Preventie van probleemgedrag in het onderwijs. Den Haag: Acco. Le Fevere de Ten Hove, M., Callens, N., Geysen, T., & Maene, W. (2007).

Groepsplan gedrag in het voortgezet onderwijs. Huizen: Pica. Young, S. (2012).

Herpen, M. van (2014) Ik de leraar, Centrum voor pedagogisch tact

Stevens, L., Borst, G. Pedagogisch Tact, Garant (2013)

Survivalkit voor leerkrachten. Oplossingsgericht werken op school. Antwerpen-Apeldoorn: Garant. Overveld, K., Van (2014).

Van Manen, M. Tact of teaching (1991) Left coast press inc.

Van Manen, M. weten wat te moet doen, wanneer je niet meer weet wat te doen, Nivoz (2014)

Van pesten naar samenwerken. De supportgroep: oplossingsgerichte aanpak bij pestgedrag in de school. Huizen: Pica.

Meer informatie:

<https://centrumpedagogischcontact.nl/>

Website waar achtergrondinformatie over pedagogisch tact te vinden is

www.pestweb.nl

Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

www.pestten.net

Voor en door slachtoffers, richt zich op Nederland en Vlaanderen.

www.stopdigitaalpesten.nl

Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame).

www.digibewust.nl

Een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken, die u als consument of zakelijke gebruiker informeert over het veilig gebruik van internet